

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

изх. № 430 / 10.05.2016 г.
гр.София

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 162, КД-4/16г
Дата 11.05.16г

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
гр.СОФИЯ

СТАНОВИЩЕ

на Върховния административен съд

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 05.04.2016 г. по конституционно дело № 4 / 2016 г. Конституционният съд на Република България е допуснал за разглеждане по същество искането на състав на Върховния административен съд за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал.1 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ бр. 64 от 2007 г. поел. изм. ДВ бр.15 от 2015 г.), съгласно който в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство.

Последната актуална редакция на разпоредбата на чл. 230, ал.1 от Закона за съдебната власт (изм. ДВ бр. 28 / 2016 г.) гласи: в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, съответната колегия на Висшия съдебен съвет временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство.

Съгласно чл. 132 от Конституцията на Република България при осъществяване на съдебната власт съдиите, прокурорите и следователите не носят наказателна и гражданска отговорност за техните служебни действия и за постановените от тях актове, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер.

В хипотезата на чл.230, ал.1 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) когато е налице временно отстраняване от длъжност на магистрат за извършено от него умишлено престъпление при осъществяване на съдебната власт, кадровият орган на съдебната система действа при условията на обвързана компетентност, произнасяйки се с решение, което има характер на принудителна административна мярка. Продължителността на временното отстраняване от длъжност се определя от продължителността на наказателното производство. При неговото прекратяване (освен в случаите на амнистия, давност и одобрено от съда споразумение) и при финализирането му с оправдателна присъда съдията, прокурорът или следователят, който временно е отстранен от длъжност, се възстановява и му се заплаща трудовото възнаграждение за периода на отстраняването - (чл. 231 ЗСВ). За разлика от мерките на процесуална принуда и принудителните административни мерки, въведени с други закони - чл. 69 от Наказателно-процесуалния кодекс, чл. 90-92 от Наказателния кодекс, чл. 155 - 156 от Закона за здравето и др. за принудителната административна мярка по чл. 230, ал.1 ЗСВ не е предвидена възможност за преразглеждане и съдебен контрол след влизане в сила на акта, с който е наложена.

Целите на временното отстраняване по чл. 230, ал.1 ЗСВ не са изрично посочени в закона.

Принудителните административни мерки не са санкция за неправомерно поведение, нито дисциплинарно наказание. От основанието за налагането им се индивидуализират и целите, които се преследват с тях. Те могат да имат преустановително или превантивно (предохранително) действие.

Обвързването на мярката по чл. 230, ал.1 ЗСВ с продължителността на наказателното производство детерминира освен нейната продължителност, но и нейната цел, а именно обезпечаване провеждането и приключването на воденото наказателно производство. Необходимостта от временното отстраняване би могла да се изразява в ограничаване на възможността на магистрата да осуети, възпрепятства или затрудни провеждането на разследването по наказателното производство във връзка със събирането на доказателства, може да е породена от йерархична зависимост на водещия разследването орган и др.. Конкретиката на фактите е значителна, за да бъде обхваната в тяхната пълнота.

Административният акт (решението на ВСС) и неговото изпълнение не могат да засягат права и законни интереси в по-голяма степен от най-необходимото за целта, за която се издава. Административните органи трябва да се въздържат от актове и действия, които могат да причинят вреди, явно несъизмерими с преследваната цел (чл.6, ал.2 и ал.5 АПК). В хипотезата на нормата на чл. 230, ал.1 ЗСВ, отчитайки, че Висшия съдебен съвет действа винаги при условията на обвързана компетентност, е налице нормативно установена предопределеност на правните последици и несъобразяването на посочените правни принципи, произтича пряко от закона.

Обвързването на срока на мярката по чл. 230, ал.1 ЗСВ с времетраенето на наказателното производство формира не само противоконституционност на разпоредбата, но и колизия с други закони.

Последиците за отстранения от длъжност магистрат се изразяват в прекъсване на осигурителните права (чл. 10 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) и §1, т.3 от ДР на КСО); невъзможността за заемане на друга длъжност поради основания за несъвместимост (чл.195 ЗСВ); липсата на възможност за последващ контрол на принудителната административна мярка по чл. 230, ал.1 ЗСВ при настъпила съществена промяна на обстоятелствата; ограничаване правото на труд и възможността за реализиране на доходи за съществуване.

Отчитайки тези правни последици с реалната възможност временното отстраняване от длъжност до приключването на наказателното производство да се окаже с необоснована продължителност не може да се приеме, че принципите за пропорционалност и съразмерност са гарантирани с предвидената възможност за обезщетение. Разпоредбата на чл. 231 ЗСВ урежда една закъсняла и често неефикасна мярка за поправяне на вредите, причинени на временно отстранения от длъжност съдия, прокурор или следовател.

Противоконституционността на една разпоредба се определя от вложената в нея воля за създаване на уредба, отклоняваща се от конституционните правила и принципи.

Разпоредбата на чл. 230, ал.1 ЗСВ противоречи на прогласените с Конституцията на Република България (КРБ) права и свободи на всеки човек - право на труд (чл. 48, ал.1 КРБ); свободата на избор на професия и място на работа (чл. 48, ал.3 КРБ); правото на обществено осигуряване (чл.51, ал.1 КРБ). Изискванията на чл. 48, ал.1, чл. 48, ал.3 и чл.51, ал.1 от Конституцията не са самоцелни, а са детерминирани със съблюдаването на конституционния принцип на правовата държава - чл. 4, ал.1 КРБ.

Освен противоречие с посочените норми чл. 230, ал.1 ЗСВ е в противоречие и с чл. 6, т.1 и чл. 9 от Международния пакт за икономически, социални и културни права, съгласно които „Държавите, страни по този пакт, признават правото на труд, което включва правото на всеки човек да има възможността да изкарва прехраната си чрез труд, свободно избран или приет и ще вземат съответните мерки за защита на това право” и „Държавите - страни по този пакт, признават правото на всяко лице на социална сигурност, включително и на обществени осигуровки”.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Георги Колев/